

Farnosť

Farský úrad

919 10 Buková 151

Správca: **Mgr. Juraj Valúšek**

Sväté omše (pravidelné)

- Pondelok – Piatok o **18:00**
- Nedeľa o **09:30**

Kostol stojí na jednom z najvyšších miest obce Buková. Stavba je pozdno-barokového slohu, vybudovaná v poslednej tretine 18.storočia – sčasti na mieste a s použitím muriva staršieho kostola. Kostol bol postavený hlavne z dvoch finančných zdrojov: štedrým príspevom Imricha Perényiho, kanonika a titbiskupa a sčasti z cirkevnej základiny – v rokoch 1788-1790.

Oddávna tu stojaci kostolík bol menší a jeho pôdorys sa takmer úplne stotožňuje s dnešnou západnou polovicou. Tento pôvodný (filiálny) kostol mal hlavný oltár a jeden bočný oltár. Strop bol rovný, povalovitý. Na severnej strane bol vchod pre kňaza. Novostavba nadviazala východným smerom na staršiu stavbu asi z konca 17. storočia takmer štvorcovým pôdorysom. Vznikla tak obdĺžniková jednolodová stavba, zaklenutá štyrmi poliami prúskej klenby s medzipásmi, ktoré dosadajú na vstavané piliere. Vnútorne zariadenie je väčšinou zo začiatku nášho storočia. Pôvodná veža, nadstavaná a upravená súčasne s dostavbou kostola mala vchod zo západnej strany, ako je tomu podnes. Od južnej strany bolo drevené schodište na prvú vežovú etáž, ktorým sa vchádzalo cez vežu na menší chór. Na veži bol zvon, uliaty v roku 1744 s nápisom FUNDIT ME ERNEST CRISTELI – POSONII 1744. Novší zvon z roku 1802 mal nápis FUSA PER CAROLUM FIIGRADER TIRNAViAE 1802. Najmenší zvon, tzv. umieráčik mal nápis S. IOSEPHE ORA PRO NOBIS.

Vonkajšia úprava fasád kostola je hladká len so skromnými pásmi výstupkov. Na čelnom priečelí je predstavená užšia veža,

zakončená ihlancovitým zastrešením, v dolnej časti mierne rozšíreným. Na severnej fasáde je výstupkový bočný vchod ešte do pôvodného kostola, na východnej stene menšia sakristia obdĺžnikového pôdorysu.

Farský kostol (od roku 1786) v Bukovej zasvätený ku cti Navštívenia Panny Márie napriek známym opravám v minulosti, bol v posledných rokoch veľmi zanedbaný a na pohľad až opustený. Omietka zvonku bola opadaná aj bezprostredné okolie kostola nepôsobilo dobrým dojmom. Posledná renovácia sa prevádzala len čiastočne a to ešte v roku 1905. Príchodom nového farára v roku 1972, Pavla Dubca, započali sa hneď prípravy na dôstojnú úpravu farského kostola Navštívenia Panny Márie. Prevádzala sa úprava okolitého terénu odkopom svahov, zrovnaním priestranstva i zhotovením novej peknej ohrady. Týmito úpravami sa položili základy k odstráneniu premokania vlhkých základov i muriva kostola. V rokoch 1972 – 1974 sa pokračovalo v prácach intenzívne. Zrenovovala sa úplne sakristia. Priečelia chrámu boli očistené a dostali nový pevný postrek. Boli zhotovené chodníky. Odkopom okolo základov sa zastavil prílev nežiadúcej vody a vlhkosti, ohrozujúcej základy i kostolné murivo. Zhotovila sa izolácia základov i muriva s vetrákmi. Opravila sa strecha a tak kostol v novom prostredí, s novou ohradou – železným zábradlím i novou bránou, dostal novú tvár navonok, dostatok svetla a voľnosti. Vnútorne zariadenie je sčasti novorománske.

Po oboch stranách chrámovej lode sú 4 – 4 piliere, z ktorých prvé dva na východnej strane oddeľujú svätyňu od lode, ktorej podlaha je o stupeň nižšia.

Hlavný oltár s drevenými ozdobami a plastikami, ako aj s novogotickými prvkami mal maľbu Navštívenia Panny Márie z roku 1780 – v roku 1930 ho zhotovil Ambróz Škrabák (miestny občan – stolár a sklár). Po stenách kostola sú rozmiestnené stanice krížovej cesty. Steny lode sú ozdobené: na severnej strane menšou Pietou Šaštínskej Madonny. Na južnej stene pod druhým oknom je stará krstiteľnica pochádzajúca z neznámeho kostola. Pri prvom južnom pilieri je oltár ku cti Božského Srdca Ježišovho s novšou sochou. Maľba chrámu je jednoduchá,

zhotovená v roku 1956 maliarom Jabenákom. Strop nad svätyňou má maľbu Poslednej večere, v prvom poli stropu lode Narodenia Pána Ježiša, v ďalšom Snímanie z kríža a v poslednom Sv. rodina v Nazarete. Povedľa týchto malieb sú oválne rámované medailóny.

Na západnej časti je kostolný chór, ktorý podopierajú dva stĺpy. Organ je jednomanuálový, zhotovený Melzerom v Kutnej Hore. Postupne sa prevádzajú aj vnútorné opravy farského kostola. Po novej elektrifikácii sa pristúpilo aj k úpravám, ktoré povoľuje nová liturgia Slova Božieho, aby sa stal kostol skutočne dôstojným stánkom Najsvätejšej Eucharistie a zhromaždiskom ľudu Božieho.

V júni 1974 bola započatá stavba nového hlavného oltára kostola: tri vertikálne postavené masívne kvádre nerovnakej výšky, posunuté vľavo. Povedľa nich je veľký, drevený masívny kríž, symbolizujúci Spasenie sveta. Svätostánok je umiestnený na ľavom kvádri, kým stará oltárna maľba je priamo na stene viacej vpravo.

Nový oltár pódia návrhu miestneho farára p. Pavla Dubca, renovátora kostola, veľmi výstižne a pritom moderne vedie k sústreďeniu, k pohľadu na kríž – symbol vykúpenia.

Akiste po úplnom dokončení všetkých plánovaných prác bude potrebné urobiť nový popis farského kostola v Bukovej, aby sa zachoval verný obraz i dáta renovácie s jednotlivými novotami.

V obci je socha Panny Márie, ktorú dal postaviť Pavol Albrecht 30. marca 1845 a ktorá bola v r. 1865 renovovaná. Okrem tejto je v obci socha sv. Jána Nepomuckého, viacej krížov a to aj pred samotným kostolom s nápisom s letopočtom 1906.

Z ďalších sakrálnych skvostov je tu kaplnka Božského Srdca Ježišovho. Kaplnka bola vystavaná v máji v roku 1999 podľa myšlienky a návrhu farníka obce Buková č. 191 Jozefa Ondruša na počesť konca 20. storočia a 2. tisícročia. V kaplnke bola umiestnená socha Božského Srdca Ježišovho, ktorú opravil ďalší farník farnosti Miloš Hačo. Socha bola do doby uloženia do kaplnky umiestnená v budove starej fary. Kaplnka bola vysvätená miestnym kňazom dp. Pavlom Solčánym po hodovej

svätej omši dňa 18.10.1999. Pri príležitosti vysviacky kaplnky boli vydané pamätné obrázky s textom: „Obnovená socha Božského Srdca našla vďaka nezištným a dobrým srdciam bukovských veriacich svoj nový stánok. Nech náš vstup do tretieho tisícročia je pod neustálou ochranou nášho drahého Pána Ježiša. Božské Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami. Buková 1999/2000“

Samostatné práce o Bukovej neboli napísané. Veď to bola kedysi „zastrčená“ dedinka, bez spojenia so svetom. Vápenkári – ktorí ak dostali kňaza, nuž buď nie pohodlného, alebo pansláva. A ten sa tu boril medzi bedármi, chalupkármi, drevorubačmi, vápenkármi, ktorí odchádzali za obživou kde sa len dalo. A ak sa im prišťastilo nahonobiť niečo peňazí, utekali preč, i za more, kde dúfali v lepší život....

Taká bola minulosť Biksardu, na chlieb a obživeň nedobrá, skôr macošská.

V roku 1686 v Birckhardovom diele je popis hradu Ostrý kameň s ilustráciou. Némethyho súpis farností uvádza mená prvých farárov. Jedličková práca o malokarpatských pamiatkach má samostatnú stať o obci i o hrade, podobne aj maďarské dejiny bratislavskej župy. František Sasinek uverejnil niekoľko príspevkov a listín k dejinám obce 18. storočia. Najnovšie Branislav Varsík medzi listinami XV. a XVI. storočia uvádza niektoré, slovensky písané, týkajúce sa Bukovej a blízkeho hradu Ostrý kameň. Dr. Jozef Šimončič v práci o obecnych erboch trnavského okresu podáva rozbor znaku obce.

(koncept z roku 1974 – opísané z brožúry, ktorá je uložená na Farskom úrade Buková a ktorú zostavil Hadrián Radváni)

Takto nejako by sme mohli uviesť históriu farnosti v našej obci.

Erígovanie farnosti Buková s farským kostolom Navštívenia Panny Márie je novšieho dáta. Farnosť bola založená až koncom 18.storočia, presnejšie v roku 1787 arcibiskupom a kardinálom Jozefom Batthyánym. Spravovanie farnosti započalo 15. septembra 1787, keď tu nastúpil ako prvý administrátor

farnosti p. František Bokoll, kňaz rehole pavlínov, ktorý pred rozpustením rehole pôsobil v kláštore Šaštín. Farským kostolom sa stal niekdajší filiálny kostol farnosti Prievaly. Táto stará farnosť (Prievaly, predtým Šandorf) bola ešte v polovici 16.storočia filiálkou Sološnica. Hranice farnosti sú súhlasné s katastrom obce. Farnosť Buková nemá nijaké filiálky. Najstaršie farské záznamy a dokumenty pochádzajúce od zriadená farnosti, teda z roku 1787. Sú to hlavne dve viazané knihy – rukopisné – evidované vo farskej knižnici. Prvá kniha má titul s chronostikom 1786. Na titulnom liste tejto knihy je text Protocollum Parochi Biksardiensis. Vedená je od 15.septembra 1787 do 28. novembra 1855. Druhou knihou je Kniha účtov filiálky Prieval. Začal ju písať 1. januára 1786 prievalský farár Ignác Litovský a od zriadenia samostatnej fary v Bukovej sa v nej pokračovalo. V oboch knihách je veľa záznamov k dejinám farnosti Buková. Okrem latinských a maďarských rukopisných textov nájdeme aj slovenské, písané hlavne od roku 1881 – za farára Karola Vámosyho.

Od založenia farnosti sa užívalo okrúhle farské pečatidlo uprostred s obrazom Navštívenia Panny Márie u sv. Alžbety, s kolopisom: + SIGILLUM ECCLESIAE PAR. BIKSZARD. 9 Iná pečiatka mala skráteneý text: SIGILLUM EXXLES: PAROCHIAE BIKSZARD. Od tridsiatich rokov nášho veku sa užívala oválna pečať so slovenským textom RÍM. KAT. FARSKÝ ÚRAD V BIKSARDE uprostred s krížom. Po zriadení farnosti Buková bol od 15. septembra 1787 menovaný prvý správca fary v osobe Fabiána Bokolla, expaulína. Bokoll i niektorí správcovia fary po ňom mali titul „Capellanus localis“. Buková, ako chudobná farnosť, vzdialená komunikáciou, bola nielen dávnejšie, ale aj v nedávnych desaťročiach spravovaná administrátormi a neraz aj farármi z neďalekých Prieval, Plaveckého sv. Petra alebo Trstina. Pri dejinách Bukovej nemožno obísť skutočnosť, že na tejto „zapadlej“ fare žili a pôsobili kňazi rodoľubovia, buditelia. Medzi farármi z konca 18. storočia sú dvaja členovia Slovenského učeného tovarišstva – bernolákovci: Rudolf Hiray , ako správca fary v Bukovej bol od roku 1793 členom Tovarišstva; Štefan Machovič sa stal členom Tovarišstva v roku

1793, teda ešte ako teológ.

V rokoch 1867-1879 pôsobil v Bukovej Štefan Bezák, neskorší správca (1892-1901) a podpredseda Spolku sv. Vojtecha (1901).

V roku 1888 prišiel za administrátora Bukovej známy redaktor, spisovateľ, vydavateľ a literát, známy bojovník za práva slovenského ľudu Martin Kollár, ktorý sa neskôr, ako trstínsky farár stal správcom Spolku sv. Vojtecha (1901 – 1919).

Prehľad farárov je zobrazený vpravo, ale spomenuli by sme pôsobenie ďalších v Bukovej pôsobiacich kňazov, ktorí svojim pôsobením vo farnosti i mimo nej vykonali veľmi záslužnú prácu náboženskú, výchovnú i kultúrno-národnú. No nedá sa nespomenúť aspoň ich mená: Ján Horňaček (Hornyacsek), Samuel Peter Schulek (SCHULEGH), Juraj Jančo (JANCSÓ), Anton Markovich (MARKOVIČ), Pavol Peniazka (PENYASKA), Jozef Czisár, Ján Valenta, Štefan Bezák, Karol Vámosy, Anton Nemess, Alexander Szeder, Eduard František Kopcsányi, Imrich Majzon (MACARIUS MAIZON), Valér Ján Bachratý, Jozef Szucsán (SÚČAN), Lev Príkazský, Ján Nilus Sasinek, Lev Ľudovít Príkazský, Rajmund Klabeček, Jakub Gajdoš, Michal Horváth, Andrej Ďuriš, František Šimek, Štefan Kollár, Andrej Ďuriš, Augustín Toman, Ján Dolinský, Jozef (COLUMBANUS) Babor, Filip Beňačka, Dr. Jozef Olšovský, Dr. Gašpar Radošinský, Dr. Emil Kamody, Jozef Masarovič, Prof. Vojtech Balko, Blažej Kovár. K posledným patria Pavol Dubec, Ján Mikovič, Jozef Falat – nar. 29.1.1925 vo Vlčkovciac a Pavol Solčány.

Pavol Dubec

Narodil sa 20.02.1932 v Žikave. Z jeho pôsobenia: vysvätený bol 28.6.1964. Kaplán Starý Tekov, 1966 Najsvätejšia Trojica Bratislava, 1. októbra 1968 Trnava – správca univerzitného kostola Trnava, kde zabezpečil renováciu hlavného rannobarokového oltára (vykonali ju laureáti bratia Kotrbovci), ako aj iné nevyhnutné úpravy na záchranu chrámu, elektrifikáciu a i. Správca fary v Bukovej od 1.4.1972. Renovátor a reštaurátor farského kostola v Bukovej. Svoje pôsobenie v obci Buková ukončil v marci 1981. Potom pôsobil ako správca farnosti a jej filiálok v obci Šúrovce, kde tiež

zrenovoval faru, jej okolie (celé námestie) a kostol. Zomrel v Šúrovciach 15.4.1997 a pochovaný je v svojej rodnej dedinke Žikava.

Ján Mikovič

Narodil sa 15.11.1922 v Komjaticiach. Vysvätený 12.4.1949. Kaplán v Štúrove, 1950 Bratislava – dóm, 1951 základná vojenská služba, 1954 Kollárovo, 1956 Bratislava – dóm, 1958 správca farnosti Gbely, 1960 správca fary Vinodol, 1973 správca farnosti V.Zálužie, Šúrovce, od 20.3.1981 správca fary v Bukovej. Za jeho pôsobenia sa vymaľoval kostol novou maľovkou – sedem sviatostí. Zomrel 23.8.2002 v char. domove Pezinok a pochovaný bol 27.8. v rodnej obci Komjatice.

Jozef Falat

Farnosť Buková, napriek jeho veku, bola jeho prvá samostatná farnosť, pretože p. Falat pôsobil počas totality vo výrobe. Do Bukovej prišiel v júni 1996 z Bratislavy, kde pôsobil ako kaplán. Do jeho pôsobenia zastupoval kňaz Dr. Kolečanský správca farnosti v Prievaloch. Zomrel 18.2.2003 v obci Čermany, kde je i pochovaný.

Pavol Solčány

Dôstojný pán Pavol Solčány sa narodil 01.06.1947 v Trnave. Vysvätený bol 19.06.1971 v Bratislave. Po vysviacke ešte 10 rokov študoval kresťanskú teológiu, ktorú završil skúškou Gradus. Do našej farnosti nastúpil 07.12.1997 ako farár. Tu pôsobil takmer 20 rokov. Toho času býva v Senioráte Spoločnosti Ježišovej v Ivánke pri Dunaji. Má na starosti duchovnú pastoračiu vysokoškolských študentov kolégia Antona Neuwirtha v Ivánskom kaštieli. Približne mesačne organizuje organové koncerty v Jezuickej kaplnke a šachové turnaje v penzióne i v kaštieli.

Súčasným farárom bukovskej farnosti je **Mgr. Juraj Valúšek**, ktorý pochádza z Brodského. V obci pôsobí od 01.07.2017.